

Què funciona en gènere i joventut?

ivàlua
Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques

Generalitat
de Catalunya
Departament
de Drets Socials

Violències masclistes i joventut

Estat de la qüestió

Definició de les violències masclistes i la seva interacció amb el cicle vital

- El **gènere** és un primer element que les persones joves i la recerca identifiquen com a **element a problematitzar**. Aquest és productor de violència encarnada en tant que l'experiència del gènere s'ha d'entendre com un fet també relacional, i en molts casos determina el benestar personal i el procés de construcció de la seva identitat.
- Tanmateix, aquesta experiència de gènere no es pot desvincular de l'**edat**, ja que aquesta, en un context sistèmic de base adultocèntrica, esdevé una barrera perquè les persones joves puguin decidir sobre la seva sobirania corporal, sexual i reproductiva.
- Les dinàmiques socials del poder adult, en les condicions actuals del capitalisme cisheteropatriarcal i colonial, generen unes condicions de desigualtats per a les persones **joves de classe treballadora i/o racialitzades**, que impossibilita encara més unes **condicions d'equitat d'inici** perquè totes les persones joves puguin decidir lliurement sobre el propi cos, principalment pel capital social de gènere i l'accés als recursos, ja siguin públics o privats.

El 39,4% de les noies i el 14,7% dels nois ha patit discriminació per algun motiu de gènere.

Els nois identifiquen aquesta discriminació quan trenquen amb la masculinitat normativa del nostre context, i les noies en múltiples situacions.

Dos de cada deu nois els han discriminat per gènere juntament amb altres interseccions com l'etnicitat, l'orientació sexual i/o la discapacitat.

Les formes que prenen les violències masclistes en les persones joves

Les violències masclistes tenen sempre el mateix origen en un model social masclista, racista i classista, i per tant la superació d'aquestes violències només passa per la superació del mateix model social que avui regula les nostres vides, també el de les persones joves.

L'adolescència i la joventut comporten unes experiències concretes de les violències, diferents de les que es produeixen en altres etapes vitals.

- Allò que identifica **les característiques o formes de violència de cada etapa ve donat per les pràctiques socials del quotidià en cada grup d'edat**, assumint a més que hi ha diferències que expliquen d'una manera més situada i interseccional la dimensió que pot prendre la violència (per exemple, ser un jove gai i viure tutelat en un centre residencial educatiu).
- **Les pràctiques socials diàries que habiten les persones joves en el context de Catalunya són, principalment, les activitats pròpies per al seu cicle de vida:** l'educativa, la virtual, l'oci i lleure, el tipus de relació (poder) i lloc de treball atribuïble socialment a la joventut, les relacions sexoafectives, les activitats de cura, l'habitatge familiar/compartit, entre moltes altres pràctiques socials.
- S'ha d'entendre que **les pràctiques socials no són estàtiques** sinó que es donen en el marc de desplaçaments i transicions entre activitats socials, fet que al mateix temps comporta que les persones joves visquin simultàniament, i d'una forma diferent de com ho fa el món adult, allò que entenen com a esfera pública, privada i/o d'intimitat (per exemple, les xarxes socials). I és en aquestes pràctiques socials on les **violències masclistes** s'intriquen en el quotidià de les persones joves. Per tant, el problema o la perillositat no recau en les pràctiques de les persones joves avui, perquè són constitutives i necessàries per al desenvolupament en aquestes edats, sinó que, per una banda, la dinàmica del masclisme permet que aquest es filtri capa a capa en el quotidià de les persones joves i, per l'altra, tenim un model social que construeix totes les seves institucions i marcs de relacions socials entre persones —també de les persones joves— des d'una lògica masclista.

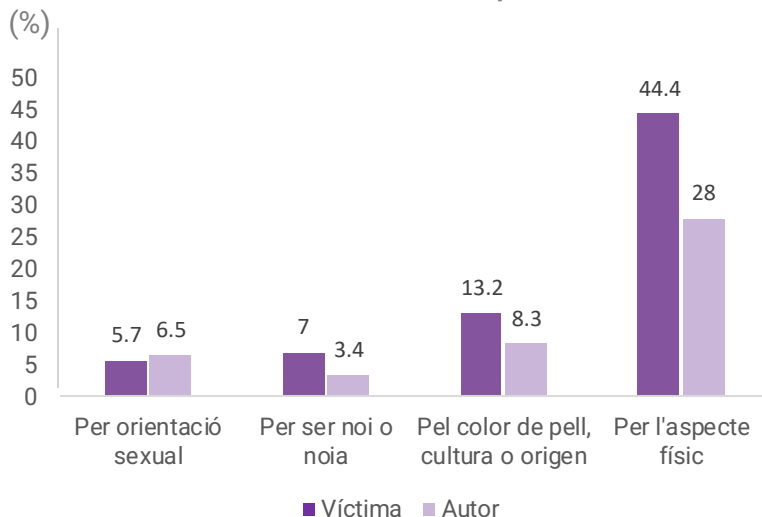
La magnitud del fenomen de les violències masclistes en les persones joves

Hi ha un avenç en els darrers anys a l'hora de reconèixer les formes de la violència masclista que viuen les persones joves, però la forma de recollir aquestes dades és encara insuficient perquè requereix una mirada de l'**experiència juvenil (edat)** vers les violències que sigui interseccional i, per tant, també antiracista. D'aquesta manera, veiem que les dades oficials més abundants recullen l'alt índex de violències masclistes que pateixen les noies i dones joves en el marc de relacions heterosexuals basades en l'amor romàntic, i seguidament algunes violències LGBTI-fòbiques relacionades amb els delictes d'odi o d'incitació a l'odi. En general, sabem que les persones joves són el grup d'edat que més identifica les violències masclistes, i són les dones les que més les identifiquen seguides de les joves LGBTI.

Pel que fa a les **experiències de trànsit de gènere que impliquen violència masclista**, la recerca internacional mostra un infrareconeixement de les experiències dels trànsits i les construccions d'identitats de les joves trans, com també de violència institucional (mèdica i escolar). La recerca internacional assenyala impactes negatius pel que fa a l'autoestima de la persona jove, així com un grau elevat de discriminació i violència indirecta en l'àmbit laboral per a les persones joves LGBTI.

Quan es van ficar amb tu va ser per...?

Quan et vas ficar amb altres nois o noies per molestar-los va ser per...?

Font: Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. Departament d'Interior (2017).

Existeix un **assetjament escolar vinculat a formes de masclisme i LGBTI-fòbia, així com al racisme**, tot i que encara es continua tractant la violència en aquest àmbit com una qüestió individual i neutre a la identitat de la persona que està patint la violència.

Segons l'Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya del curs 2016-2017, la gran majoria de les violències digitals amb base de gènere — masclistes— s'escapen de l'espai físic de l'educació formal (departaments d'Interior i d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 2017).

Un 19% de les violències sexuals que pateixen les persones joves, van ser en l'àmbit digital.

La magnitud del fenomen de les violències masclistes en les persones joves

Les violències masclistes en la parella o en relacions esporàdiques heterosexuals s'identifiquen principalment perpetrades per homes joves. De la mateixa manera, són ells els que promouen més delictes d'odi contra persones joves LGBTI. En el cas de les persones LGBTI, les dades mostren una incidència pronunciada en els i les menors d'edat —adolescents— (36 en total; 33 nois; 3 noies), i en segon lloc, grup d'edat 18-25 (60 en total; 55 nois; 6 noies) (Ministeri de l'Interior, 2021). La manoesfera és un espai de circulació de la misogínia, l'antifeminisme i l'odi a les persones LGBTI en el qual se socialitzen molts homes joves.

La **grassofòbia** articula un sistema de docilitat social cap als cossos de les persones joves perquè aquestes siguin funcionals, al mateix temps que produeix un ideal inassolible per a la gran majoria social (Neria, Romero et al., 2017). Té la seva màxima expressió en els cossos femenins; en adolescents la xifra de noies ascendeix al 39% dels casos de TCA atesos a Catalunya (Institut Català de la Salut, 2022).

Una de cada dues noies s'ha sentit discriminada per la seva aparença física.

El **racisme**, juntament amb certes experiències de gènere, imposa cànons de bellesa que hipersexualitzen els cossos racialitzats, o bé promou que s'invisibilitzin les violències i pressions estètiques en aquells cossos de dones i persones LGBTI joves racialitzades en contextos occidentals.

Implicacions per a la pràctica

1. Crear bases de dades pròpies en les institucions responsables de les polítiques de joventut, en què l'edat sigui l'element que intersecciona amb les violències les diferents formes de violència masclista i altres formes de vulnerabilitat.
2. Impulsar recerques específiques amb dissenys de recerca mixtos interseccionals per nodrir el camp educatiu de les estratègies per combatre el masclisme que es produeixen en el context de la joventut.
3. Fomentar la convivència de l'àmbit formal i no formal (inclòs l'activisme feminista) perquè hi hagi una educació permanent i planificada per erradicar les violències masclistes dels centres educatius per tal que aquests siguin espais segurs per a totes les persones joves. Aquesta estratègia socioeducativa ha de ser compartida per les persones responsables de les polítiques de joventut, feminismes i educació, i s'ha d'iniciar en edats primerenques i continuar a l'etapa postobligatòria, basant-se en els principis dels drets sexuals i reproductius si es pretén erradicar les violències masclistes en la seva globalitat (prevenció, sensibilització i reparació).
4. Articular dispositius específics per treballar la prevenció i presa de consciència sobre les violències masclistes amb homes joves, així com trobar espais de participació amb homes joves per tal de construir una política feminista també amb ells.

Què funciona en gènere i joventut

Projecte conjunt de:

Agència Catalana de la Joventut - Departament de Drets Socials - Generalitat de Catalunya
Ivàlua - Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

Projecte amb la col·laboració de:

Institut Català de les Dones i Departament d'Igualtat i Feminismes
Agència Catalana de la Joventut i amb càrrec als crèdits rebuts del Ministerio de Igualdad - Secretaría de Estado de Igualdad y Contra la Violencia de Género

Coordinació:

Observatori Català de la Joventut
Ivàlua - Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

Síntesi realitzada per:

Mireia Foradada (Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona),
Alejandro Caravaca (Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social de la Universitat Autònoma de Barcelona) i Berta Llos (Departament de Pedagogia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona)

Projecte de recopilació, anàlisi i transferència d'evidència per a millorar les polítiques públiques destinades a afavorir la igualtat de gènere entre les persones joves

Un projecte conjunt de:

Generalitat
de Catalunya
**Departament
de Drets Socials**

Amb la col·laboració de:

Generalitat
de Catalunya
**Departament
d'Igualtat
i Feminismes**

Amb el finançament de:

Pacto de Estado
contra la violencia de género

Activitat finançada amb càrrec als crèdits rebuts del Ministerio de Igualdad (Secretaría de Estado de Igualdad y contra la Violencia de Género).

